

การพัฒนาตัวชี้วัดองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน จังหวัดยะลา

นิเลาะ แวอุเซ็ง¹

ฟาริต อับดุลลอห์หะซัน²

บทคัดย่อ

ภาวะผู้นำทางวิชาการถือเป็นองค์ประกอบสำคัญของการบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพ บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาตัวชี้วัดองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในบริบทของสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดยะลา โดยใช้วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจและเชิงยืนยัน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากครูผู้สอน จำนวน 150 คน ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ 10 ตัวชี้วัด ได้แก่ องค์ประกอบด้านความสามารถในการวางแผนปฏิบัติงานด้านวิชาการ ความสามารถด้านประเมินผลผู้เรียน และความสามารถด้านการพัฒนาวิชาชีพครู โดยองค์ประกอบด้านความสามารถในการวางแผนปฏิบัติงานวิชาการมีความสำคัญมากที่สุด และเนื่องด้วยองค์ประกอบทั้งสามมีความสัมพันธ์กันไม่สูงจึงสามารถนำไปใช้เป็นตัวแปรในการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยเชิงสาเหตุ ส่วนตัวชี้วัดสามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือวัดคุณลักษณะภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในบริบทจังหวัดชายแดนภาคใต้

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางวิชาการ, ผู้บริหารสถานศึกษา, การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ, การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน, สถานศึกษาเอกชน

¹ Ph.D. (Education - Educational Administration), ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

² ศษ.ม. (การบริหารและการจัดการการศึกษาอิสลาม), นักวิชาการศึกษา มหาวิทยาลัยฟาฏอนี

Component-indicator Development of Academic Leadership for Private School Administrators in Yala Province

Niloh Wea-u-seng¹

Farid Abdullahhasan²

Abstract

Academic leadership becomes a core component of school administration to work effectiveness and efficiency. This study aims to examine the underlying components and its indicators of academic leadership. School administrators in the context for private education in Yala province are used for exploratory and confirmatory factor analysis method. The participants are 150 school teachers. The result indicates that academic leadership consists of 3 components with 10 indicators. Of these, the administrators' ability to come up with academic action plan is assumed to be the first most influential components while the second and the third can be described as capability of assessing learners and developing teachers profession. Due to not relatively high relationship found between the components, they then can be used as variables in causal relationship study. Rather, the indicators can be employed as a scale to measure the leadership attributes of school administrators within the context of southern border provinces.

Keywords: Academic Leadership, School Administrator, Exploratory Factor Analysis, Confirmatory Factor Analysis, Private Schools

¹ Ph.D. (Education - Educational Administration), Assistant Professor, College of Islamic Studies, Prince of Songkla University Pattani Campus.

² M.Ed. (Islamic Educational Administration and Management), Academic Assistant, University of Fatoni.

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับ 2) พ.ศ. 2545 ได้มุ่งกระจายอำนาจสู่สถานศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนเพื่อให้มีความคล่องตัวในการบริหารจัดการพันธกิจของสถานศึกษา ได้แก่ งานวิชาการ งานบุคคล งานงบประมาณ และงานบริหารทั่วไป ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน และท้องถิ่น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546; 2550)

การจะบริหารสถานศึกษาให้บรรลุตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ โดยเฉพาะในการบริหารงานวิชาการ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของพันธกิจทั้งสี่ด้านของสถานศึกษานั้น ย่อมมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับผู้บริหารสถานศึกษา ในฐานะที่เป็นผู้รับผิดชอบในการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ ดังนั้น ผู้บริหารจึงเป็นผู้ที่สังคมให้ความคาดหวังว่า จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการทำงานเพื่อรับกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น สามารถใช้ยุทธศาสตร์ต่าง ๆ นำสู่ความสำเร็จของหน่วยงาน โดยเฉพาะยุทธศาสตร์ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ (พัฒนา อำท้าว, 2548) ทั้งนี้ เพราะผู้นำทางวิชาการมีความรู้ความสามารถด้านวิชาการที่เป็นวิชาชีพของตนอย่างลุ่มลึก สามารถให้คำแนะนำ ให้ข้อเสนอแนะ หรือให้คำปรึกษาเพื่อแก้ปัญหาที่เผชิญอยู่ จัดสถานการณ์เพื่อให้เกิดผลดีต่อภารกิจหรือองค์กรเพื่อป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้ มีผลงานเป็นที่ยอมรับ มีการพัฒนานวัตกรรม

เชิงวิชาชีพและมีผลงานเผยแพร่เป็นที่ประจักษ์ (บุหงา วชิระศักดิ์มงคล, 2535)

การศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการโดยส่วนใหญ่จะทำในบริบทของโรงเรียนรัฐ (วินัฐพัชร โพธิ์เพชร, 2558; โกศิษฐ์ เปลรินทร์, 2552) งานศึกษานี้เป็นส่วนหนึ่งของความพยายามที่จะพัฒนาตัวชี้วัดภาวะผู้นำทางวิชาการในบริบทความเป็นสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีอัตลักษณ์เฉพาะที่แตกต่างจากพื้นที่อื่น ๆ ของประเทศ โดยหวังว่า ผลที่ได้้นอกจากจะให้ครูบุคลากรด้านความรู้แล้ว ยังสามารถใช้เป็นเครื่องมือใช้วัดคุณลักษณะของภาวะผู้นำทางวิชาการ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อพัฒนาตัวชี้วัดองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในบริบทของสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดยะลา โดยใช้วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจและเชิงยืนยัน

คำถามการศึกษา

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในบริบทของสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดยะลามีองค์ประกอบและตัวชี้วัดอะไรบ้าง
2. ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการกับตัวชี้วัด และระหว่างองค์ประกอบด้วยกันเป็นอย่างไร

วิธีดำเนินการศึกษา

การดำเนินการศึกษาเพื่อพัฒนาองค์ประกอบและตัวชี้วัดภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในบริบทของสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดยะลาครั้งนี้ ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายที่เป็นครูผู้สอน สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนอำเภอยะลา จังหวัดยะลา จำนวน 150 คน ที่กำหนดจากสัดส่วน 1 ตัวชี้วัดต่อ 5 คน (Hair, et al., 2006) โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งมีข้อความหรือตัวชี้วัดจำนวน 30 ตัวชี้วัด 4 องค์ประกอบ ที่ได้จากการประมวลแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบและตัวชี้วัดด้านภาวะผู้นำทางวิชาการจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์, 2553; สังคม จันทรวิเศษ, 2555; Wid & Dimmock, 1993 อ้างถึงใน ประยูร อาคม, 2548; ปรตี ประทุมสุวรรณ, 2555; วันเพ็ญ นันทะศรี, 2556; Debevoise อ้างถึง กมลวรรณ ชัยวานิชศิริ, 2536; ไชยา กรมแสง, 2553; วิณัฐพัชร์ โพธิ์เพชร, 2556) ได้แก่ การจัดการเกี่ยวกับหลักสูตรและการสอน (จำนวน 8 ตัวชี้วัด) การวางแผนปฏิบัติงานด้านวิชาการ (จำนวน 7 ตัวชี้วัด) การพัฒนาด้านวิชาชีพของครู (จำนวน 9 ตัวชี้วัด) และการประเมินผลของผู้เรียน (จำนวน 6 ตัวชี้วัด) ทำการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ได้ค่า IOC ของตัวชี้วัดแต่ละข้อตั้งแต่ 0.66 ขึ้นไป ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ยอมรับ

สำหรับการวิเคราะห์องค์ประกอบเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการศึกษานั้น ใน

ส่วนแรกผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ เพื่อทำการระบุองค์ประกอบร่วมที่สามารถอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวชี้วัด โดยกำหนดแนวทางการวิเคราะห์ คือ ทำการตรวจสอบความเหมาะสมของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา โดยพิจารณาจากค่า KMO (Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy) กำหนดค่ามากกว่า 0.5 และค่า p-value จากการทดสอบแบบ Bartlett's Test of Sphericity ควรมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} \leq 0.05$) ตรวจสอบความสัมพันธ์กันเอง (Multicollinearity) โดยพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวชี้วัด กำหนดค่าไม่สูงกว่า 0.8 และสกัดองค์ประกอบด้วยการวิเคราะห์ส่วนประกอบमुखสำคัญ (Principal Components Analysis (PCA)) โดยการหมุนแกนแบบตั้งฉาก (Varimax Rotation) การสกัดองค์ประกอบและการตัดสินใจจำนวนองค์ประกอบพิจารณาจากค่าไอเกน (Eigen value) โดยกำหนดให้มีค่ามากกว่า 1 จำนวนตัวชี้วัดของแต่ละองค์ประกอบไม่น้อยกว่า 3 ตัวชี้วัด ค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป และร้อยละของความแปรปรวนสะสม ซึ่งเป็นค่าที่สะท้อนถึงจำนวนร้อยละที่โมเดลองค์ประกอบสามารถอธิบายได้ โดยกำหนดให้มีค่า .60 ขึ้นไป

ในส่วนที่สอง ได้ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) เพื่อยืนยันความสัมพันธ์ระหว่างตัวชี้วัดกับองค์ประกอบหรือปัจจัยแฝง และความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้วยกัน โดยกำหนดแนวทางการ

วิเคราะห์คือ นำองค์ประกอบและตัวชี้วัดที่ได้จากส่วนแรกไปกำหนดเป็นโมเดลสมมติฐาน โครงสร้างองค์ประกอบเชิงยืนยันวัดสาม ปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในบริบทสถานศึกษาเอกชน จากนั้นทำการวิเคราะห์ผลด้วยโปรแกรม AMOS และปรับโมเดลให้มีความเหมาะสม โดยพิจารณาจากค่าสถิติที่กำหนด คือ Chi-Square/df ที่ระดับ ≤ 3.00 ค่า GFI, AGFI, TLI, และ IFI ที่ระดับ ≥ 0.90 และ RMSEA ที่ระดับ ≤ 0.05 (Arbuckle, 1995; Kline, 2011)

กระนั้นก็ตาม การศึกษาครั้งนี้มีข้อจำกัดบางประการ เนื่องจากการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูผู้สอน แทนการเก็บข้อมูลจากผู้บริหารโดยตรง ทำให้ข้อมูลที่ได้ไม่สะท้อนพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการที่วัดได้จริงจากตัวผู้บริหาร นอกจากนี้ การจำกัดเฉพาะสังกัดสำนักงานเอกชนอำเภอยะหา จังหวัดยะลา อาจทำให้ข้อมูลที่ได้ไม่เป็นตัวแทนที่ครอบคลุมสำหรับบริบทที่ศึกษา

ผลการศึกษา

การนำเสนอผลการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ส่วนที่ 1 นำเสนอผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ เพื่อตอบคำถามว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถาน

ศึกษาในบริบทของสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดยะลามีองค์ประกอบและตัวชี้วัดอะไรบ้าง และส่วนที่ 2 นำเสนอผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน เพื่อตอบคำถามว่า ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการกับตัวชี้วัด และระหว่างองค์ประกอบด้วยกันเป็นอย่างไร มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจเพื่อตอบคำถามว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในบริบทของสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดยะลามีองค์ประกอบและตัวชี้วัดอะไรบ้าง พบว่า การทดสอบความเหมาะสมของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ KMO มีค่าเท่ากับ .886 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับดี และ Bartlett's test of Sphericity มีค่าเท่ากับ 1837.764 ($p=0.000$) ซึ่งอธิบายได้ว่า กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์เหมาะสมที่จะทำการวิเคราะห์องค์ประกอบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวชี้วัด พบว่า ทุกคู่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตั้งแต่ต่ำสุดถึงสูงสุด เท่ากับ .235-.756 ซึ่งไม่เกิน .80 ดังนั้นสรุปได้ว่า ตัวชี้วัดแต่ละคู่ไม่มีความสัมพันธ์กันสูง ซึ่งหมายถึงไม่มีตัวชี้วัดใดมีลักษณะเหมือนกับอีกตัวชี้วัดหนึ่ง หรือไม่ได้เป็นตัวชี้วัดเดียวกัน ดังปรากฏผลการวิเคราะห์ในตาราง 1

ตารางที่ 1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคู่ตัวชี้วัดองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการ

	PLN_13	PLN_15	PLN_14	PLN_12	DEL_20	DEL_21	DEL_22	ASM_30	ASM_29	ASM_27	ASM_28
PLN_13	1.000										
PLN_15	.576*	1.000									
PLN_14	.615*	.619*	1.000								
PLN_12	.694*	.551*	.538*	1.000							
DEL_20	.244*	.339*	.373*	.457*	1.000						
DEL_21	.423*	.411*	.477*	.582*	.666*	1.000					
DEL_22	.416*	.531*	.516*	.494*	.579*	.756*	1.000				
ASM_30	.332*	.272*	.277*	.325*	.235*	.346*	.264*	1.000			
ASM_29	.313*	.291*	.278*	.416*	.488*	.456*	.369*	.746*	1.000		
ASM_27	.376*	.334*	.402*	.397*	.377*	.515*	.473*	.624*	.572*	1.000	
ASM_28	.410*	.391*	.407*	.485*	.522*	.573*	.559*	.559*	.738*	.720*	1.000

* p-value ≤ 0.05

สำหรับการสกัดองค์ประกอบด้วยการวิเคราะห์ส่วนประกอบमुखสำคัญโดยการหมุนแกนแบบตั้งฉากนั้น ในเบื้องต้นได้กำหนดจำนวนองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการเป็น 4 องค์ประกอบ 30 ตัวชี้วัด เมื่อได้ทำการสกัดแล้ว พบว่า มีตัวชี้วัดบางตัวไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบน้อยกว่า .60 จำนวนตัวชี้วัดของแต่ละองค์ประกอบน้อยกว่า 3 ตัวชี้วัด ตัวชี้วัดบางตัวจัดเข้ากลุ่มองค์ประกอบได้มากกว่าหนึ่งองค์ประกอบ จึงได้ทำการตัดตัวชี้วัดเหล่านั้นและทำการสกัดใหม่เป็นจำนวน 4 รอบ ได้องค์ประกอบและตัวชี้วัดที่เป็นไปตามเกณฑ์ดังปรากฏในตาราง 2

ตาราง 2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบและตัวชี้วัดภาวะผู้นำทางวิชาการ

ตัวชี้วัด	น้ำหนักองค์ประกอบที่		
	1	2	3
PLN_13 ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรในด้านวิชาการของโรงเรียน	.860		
PLN_15 ประเมินติดตามการดำเนินงานด้านวิชาการของครู	.780		
PLN_14 ส่งเสริมให้ครูเข้าอบรมทางวิชาการเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน	.774		
PLN_12 จัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอต่อการดำเนินงานวิชาการ	.706		
ASM_30 นำผลการประเมินไปใช้เพื่อการปรับปรุงการเรียนการสอน		.892	
ASM_29 กำกับดูแลให้ครูปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยการประเมินผลการเรียน		.850	
ASM_27 สร้างเครื่องมือการวัดและประเมินที่ได้มาตรฐาน		.736	
ASM_28 ส่งเสริมให้ครูและนักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมิน		.717	
DEV_20 ส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนทำงานร่วมกันเป็นทีม			.839
DEV_21 เปิดโอกาสให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมคิดโครงการใหม่ ๆ			.793
DEV_22 ส่งเสริมให้ครูทำผลงานเพื่อพัฒนางาน เช่น วิจัยในชั้นเรียน			.759
ค่าโอแกน	5.703	1.516	1.073
ร้อยละของความแปรปรวน	51.846	13.778	9.758
ร้อยละของความแปรปรวนสะสม	51.846	65.625	75.382
ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (ค่าความเชื่อมั่น) รายองค์ประกอบ และ (รวม)	.856	.885	.858 (.906)

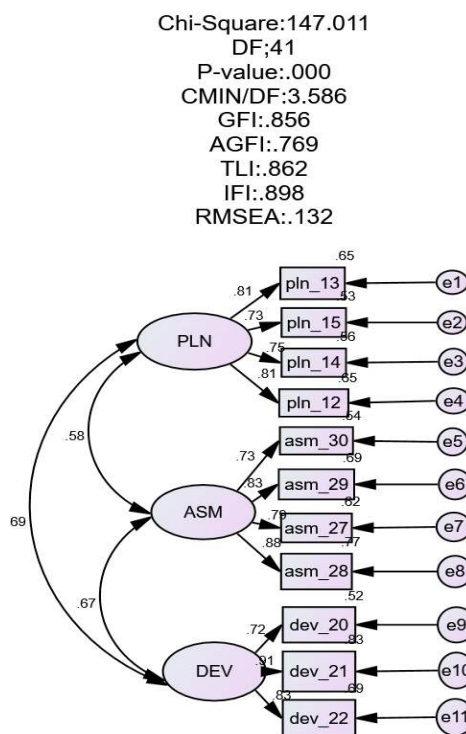
ตาราง 2 ชี้ให้เห็นว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ 11 ตัวชี้วัด องค์ประกอบที่ 1 ประกอบด้วยตัวชี้วัดที่ PLN_13, PLN_15, PLN_14, และ PLN_12 รวมเป็น 4 ตัวชี้วัด มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง .706-.860 เรียกชื่อองค์ประกอบนี้ว่า การวางแผนปฏิบัติงานด้านวิชาการ องค์ประกอบที่ 2 ประกอบด้วยตัวชี้วัดที่ ASM_30, ASM_29, ASM_27, และ ASM_28 รวมเป็น 4 ตัวชี้วัด มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง .717-.892 เรียกชื่อองค์ประกอบนี้ว่า การประเมินผลผู้เรียน องค์ประกอบที่ 3 ประกอบด้วยตัวชี้วัดที่ DEV_20, DEV_21 และ DEV_22 รวมเป็น 3 ตัวชี้วัด มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง .759-.838 เรียกชื่อองค์ประกอบนี้ว่า การพัฒนาด้านวิชาชีพครู ทุกองค์ประกอบมีค่าไอแกนมากกว่า 1 ซึ่งถือว่าเป็นองค์ประกอบที่น่าเชื่อถือได้

องค์ประกอบทั้งหมดมีค่าร้อยละความแปรปรวนสะสมเท่ากับ 75.382 และมีความเชื่อมั่นซึ่งทดสอบด้วยค่าประสิทธิแอลฟาของแต่ละองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .856-.885 และภาพรวม .909 ซึ่งถือว่ามีความสอดคล้องภายในอยู่ในระดับดีและดีมาก

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

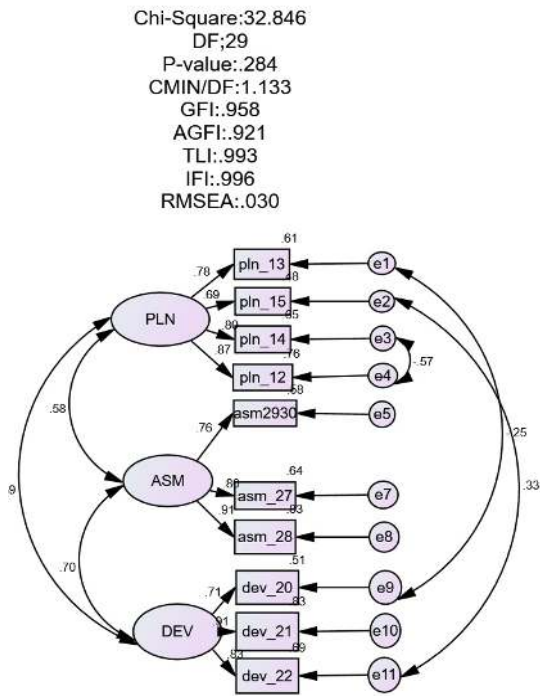
การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันเพื่อตอบคำถามว่า ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการกับตัวชี้วัด และระหว่างองค์ประกอบด้วยกันเป็นอย่างไร พบว่า Chi-square มีค่าเท่ากับ 147.011 ค่า df เท่ากับ 41 และค่า p-value เท่ากับ 0.00 ซึ่งถือว่า โมเดลนี้ยังไม่เหมาะสม นอกจากนี้ ค่า GFI, AGFI, TLI, IFI, RMSEA

ก็ไม่ได้อยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ ดังปรากฏผลการวิเคราะห์ในรูป 1

รูป 1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันสามปัจจัยวัดภาวะผู้นำทางวิชาการ

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ทำการปรับโมเดลใหม่เพื่อให้มีความเหมาะสม โดยใช้วิธีการรวมตัวชี้วัด (Item parceling) ระหว่างตัวชี้วัด ASM_29 (กำกับดูแลให้ครูปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยการประเมินผลการเรียน) และ ตัวชี้วัด ASM_30 (นำผลการประเมินไปใช้เพื่อการปรับปรุงการเรียนการสอน) เสนอเป็นค่าเฉลี่ยรวม เนื่องจากตัวชี้วัดทั้งสองมีความสัมพันธ์กันสูง และการผ่อนคลายให้มีการเชื่อมค่าความคลาดเคลื่อนของตัวชี้วัดตามที่ค่า Modification indices (MI) แนะนำ ดังปรากฏผลในรูป 2 และตารางที่ 3-4

รูป 2 ผลการวิเคราะห์โมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันวัดภาวะผู้นำทางวิชาการที่ปรับเปลี่ยน

ผลการวิเคราะห์โมเดลที่ปรับเปลี่ยนพบว่า ค่าสถิติที่เลือกใช้ในการทดสอบโมเดลเป็นที่ยอมรับได้ โดยมีค่า p-value มากกว่า 0.05 ซึ่งเป็นการชี้ว่า โมเดลที่ปรับเปลี่ยนนี้มีความเหมาะสม นอกจากนี้ ค่า GFI, AGFI, TLI, IFI มีค่ามากกว่า 0.9 และค่า RMSEA มีค่าเท่ากับ 0.03 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ ดังนั้นสามารถกล่าวได้ว่า โมเดลที่ปรับเปลี่ยนนี้ได้รับการยืนยันทางสถิติ กล่าวคือ องค์ประกอบหรือปัจจัยแฝงภาวะผู้นำทางวิชาการวัดได้จากตัวชี้วัดหรือตัวแปรสังเกตได้ตามที่กำหนด และภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดยะลา

สามารถวัดได้จากองค์ประกอบหรือปัจจัยแฝงด้านความสามารถในการวางแผนปฏิบัติงานด้านวิชาการ ซึ่งมีตัวชี้วัดที่มีน้ำหนักความสำคัญมากที่สุด คือ PLN_12 (จัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอต่อการดำเนินงานวิชาการ) มีน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.87 และมีความแปรผันกับองค์ประกอบความสามารถในการวางแผนปฏิบัติงานด้านวิชาการ ร้อยละ 76 องค์ประกอบหรือปัจจัยแฝงด้านความสามารถในการประเมินผลผู้เรียน ซึ่งมีตัวชี้วัดที่มีน้ำหนักความสำคัญมากที่สุด คือ ASM_28 (ส่งเสริมให้ครูและนักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมิน) มีน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.91 และมีความแปรผันกับองค์ประกอบความสามารถในการวางแผนปฏิบัติงานด้านวิชาการ ร้อยละ 83 และองค์ประกอบหรือปัจจัยแฝงด้านความสามารถในการพัฒนาวิชาชีพครู ซึ่งมีตัวชี้วัดที่มีน้ำหนักความสำคัญมากที่สุด คือ DEV_21 (เปิดโอกาสให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมคิดโครงการใหม่ ๆ) มีน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.91 และมีความแปรผันกับองค์ประกอบความสามารถในการวางแผนปฏิบัติงานด้านวิชาการ ร้อยละ 83 โดยความสัมพันธ์ระหว่างคู่ตัวแปรปัจจัยแฝงทั้งสาม มีค่าเท่ากับ .56, .69 และ .70 ซึ่งถือว่าเป็นค่าสถิติที่ยอมรับได้ เนื่องจากค่าความสัมพันธ์ระหว่างคู่ตัวแปรแฝงที่สูงจะหมายถึงตัวแปรแฝงนั้น ๆ อาจเป็นตัวแปรเดียวกัน ส่วนค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของตัวชี้วัดทุกตัวซึ่งวัดจาก R² มีค่าตั้งแต่ 0.48-0.8

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันสามปัจจัยวัดภาวะผู้นำทางวิชาการ

ตัวชี้วัด	น้ำหนักองค์ประกอบ				
	สัมประสิทธิ์	S.E.	t	สัมประสิทธิ์มาตรฐาน	R ²
PLN_13	1.00	-	-	0.78	0.61
PLN_15	0.87	0.09	9.00	0.69	0.48
PLN_14	1.04	0.11	9.49	0.80	0.65
PLN_12	1.21	0.12	10.49	0.87	0.76
ASM_2930	1.00	-	-	0.76	0.58
ASM_27	1.26	0.13	10.00	0.80	0.64
ASM_28	1.39	0.13	10.99	0.91	0.83
DEV_20	1.00	-	-	0.71	0.51
DEV_21	1.43	0.14	10.29	0.91	0.83
DEV_22	1.20	0.13	9.63	0.82	0.69

Chi-Square = 32.846, df = 29, GFI = 0.97, AGFI = 0.92, TLI = 0.99, IFI = 0.99, RMSEA = 0.03

ตาราง 4 ผลการปรับโมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันสามปัจจัยวัดภาวะผู้นำทางวิชาการ

ค่าดัชนี	เกณฑ์	ก่อนปรับ		หลังปรับ	
		ค่าสถิติ	ผลการพิจารณา	ค่าสถิติ	ผลการพิจารณา
X ² /df	≤ 3.00	3.59	ไม่ผ่านเกณฑ์	1.13	ผ่านเกณฑ์
GFI	≥ 0.90	0.86	ไม่ผ่านเกณฑ์	0.97	ผ่านเกณฑ์
AGFI	≥ 0.90	0.77	ไม่ผ่านเกณฑ์	0.92	ผ่านเกณฑ์
TLI	≥ 0.90	0.86	ไม่ผ่านเกณฑ์	0.99	ผ่านเกณฑ์
IFI	≥ 0.90	0.89	ไม่ผ่านเกณฑ์	0.99	ผ่านเกณฑ์
RMSEA	≤ 0.05	0.13	ไม่ผ่านเกณฑ์	0.03	ผ่านเกณฑ์

สรุปและอภิปรายผล

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในบริบทของสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดยะลา พบ 3 องค์ประกอบ 11 ตัวชี้วัด ทั้งสามองค์ประกอบดังกล่าวนี้ได้รับการยืนยันจากการทดสอบโดยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน แต่มีการลดจำนวนตัว

ชี้วัดโดยการรวมสองตัวชี้วัดที่มีความสัมพันธ์กันสูง ทำให้เหลือ 10 ตัวชี้วัด ผลที่ได้ดังกล่าวนี้

สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในบริบทของสถานศึกษาเอกชนจังหวัดยะลาสามารถวัดได้จากองค์ประกอบด้านความสามารถในการวางแผนปฏิบัติงานด้านวิชาการ ซึ่งมี 4 ตัวชี้

วัด องค์ประกอบด้านความสามารถในการพัฒนาวิชาชีพครู ซึ่งมี 3 ตัวชี้วัด และองค์ประกอบด้านความสามารถในการประเมินผลผู้เรียน ซึ่งมี 3 ตัวชี้วัด โดยองค์ประกอบด้านความสามารถในการวางแผนปฏิบัติงานด้านวิชาการมีความสำคัญมากที่สุด และองค์ประกอบทั้งสามมีความสัมพันธ์ต่อกันไม่สูงมาก หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง องค์ประกอบทั้งสามมีลักษณะที่แตกต่างกัน

ผลที่ได้จากการศึกษานี้ก็ปรากฏได้ว่า ผู้ที่จะเป็นผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จในการบริหารงานวิชาการอันเป็นพันธกิจของสถานศึกษาที่สำคัญที่สุดจะต้องถูกวัดด้วยความสามารถ 3 ด้านด้วยกัน คือ **ความสามารถในการวางแผนปฏิบัติงานด้านวิชาการ** ซึ่งมีความสำคัญสูงสุด โดยมีตัวชี้วัด ได้แก่ การส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรในด้านวิชาการของโรงเรียน การประเมินติดตามการดำเนินงานด้านวิชาการของครู การส่งเสริมให้ครูเข้าอบรมทางวิชาการเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน และการจัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอต่อการดำเนินงานวิชาการ **ความสามารถด้านประเมินผลผู้เรียน** โดยมีตัวชี้วัด ได้แก่ การกำกับดูแลเพื่อนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงการเรียนการสอน การสร้างเครื่องมือการวัดและประเมินที่ได้มาตรฐาน และการส่งเสริมให้ครูและนักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมิน และ**ความสามารถด้านการพัฒนาวิชาชีพครู** โดยมีตัวชี้วัด ได้แก่ การส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนทำงานร่วมกันเป็นทีม การเปิดโอกาสให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมคิดโครงการใหม่ ๆ และส่งเสริมให้ครูทำผลงานเพื่อพัฒนางาน เช่น วิจัยในชั้นเรียน ซึ่งคุณลักษณะของความเป็นผู้นำ

เชิงวิชาการ

ดังกล่าวนี้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานครูและบุคลากรทางการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ในการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาทางวิชาการให้กับบุคลากรทางการศึกษาให้มีความเข้มแข็ง มีประสิทธิภาพ มีศักยภาพในการผลิตและพัฒนาครูตามความต้องการ รวมทั้งวิจัยและพัฒนาต่อยอดเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู สร้างความร่วมมือแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาการ โดยจัดหาทุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้ไปศึกษาฝึกอบรม ศึกษาดูงานเพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2555) อีกทั้งเป็นการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการที่จะนำไปสู่ประสิทธิผลและประสิทธิภาพในการบริหารงานวิชาการ (ปรีดี ประทุมสุวรรณ์, 2555) และองค์ประกอบดังกล่าวนี้ยังมีความสอดคล้องกับข้อค้นพบในอดีตที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาตัวชี้วัดภาวะผู้นำทางวิชาการ โดยเฉพาะองค์ประกอบด้านการวางแผน การประเมิน และการพัฒนาวิชาชีพครู (วินัฐธพัชร์ โพธิ์เพชร, 2558; ไกศิษฐ์ เปลรินทร์, 2552)

ข้อเสนอแนะ

ผลจากการศึกษาครั้งนี้มีข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้ คือ สามารถนำตัวชี้วัดที่ได้ไปกำหนดเป็นเครื่องมือใช้วัดคุณลักษณะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในบริบทของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ และข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไปคือ ควรเพิ่มและขยายกลุ่มเป้าหมายให้ครอบคลุมทั้งสามจังหวัดเพื่อทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิง

ยืนยันข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้
และควรนำองค์ประกอบที่ได้ไปใช้เป็นตัวแปร

ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลการบริหารงาน
วิชาการในโอกาสต่อไป

บรรณานุกรม

- กมลวรรณ ชัยวานิชศิริ. (2536). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหารที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียน
เอกชน. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิตสาขาการอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร:
โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2550. กรุงเทพฯ: สำนักงาน
คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน.
- โกศิษฐ์ เพลรินทร์. (2552). การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน. ดุษฎีนิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิตสาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ไชยา กรมแสง. (2553). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับ
การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การ
ศึกษาสระแก้ว เขต 2. วิทยานิพนธ์การบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์.
- บุหงา วชิระศักดิ์มิ่งคล. (2535). กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน. พิษณุโลก: ภาควิชาแนะแนวและจิตวิทยา
การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ปรีดี ประทุมสุวรรณ์. (2555). การศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการที่สามารถ
พยากรณ์การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์
การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ .
- ประยูร อาคม. (2548). ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่าย
อำเภอสังขม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1. การศึกษาอิสระ ศศ.ม.
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พัฒนา อำท้าว. (2548). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอหนองเรือ สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขา
การบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วันเพ็ญ นันทะศรี. (2556). การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูปฐมวัย สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์
หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัย
ราชภัฏสกลนคร.

- วิณัฐพัชร โพธิ์เพชร. (2556). การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาระดับบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสยาม.
- สังคม จันทร์วิเศษ. (2555). การพัฒนาตัวแบบสมรรถนะที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาความเป็นผู้นำและการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2553). รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- Arbuckle, J.L. (1995). *AMOS for windows analysis: Version 3.5*. Chicago: Small Waters Corp.
- Hair J.F., Black, W.C., Babin, B.J., Anderson, R.E. & Tatham, R.L. (2006). *Multivariate data analysis*. (6th ed.). Upper Saddle River, New Jersey: Prentice-Hall.
- Kline R.B. (2011). *Principles and practice of structural equation modeling*. (3rd ed.). New York: The Guildford Press.